

Նորընտիր Խորհրդարանի բացումը տեղի ունեցաւ օգոստոս 1-ին: Բացումից դեռ շատ առաջ Խորհրդարանի շէնքում տիրում էր եռ ու գեռ: Կուսակցական Փրակցիաները կատարում էին նախապատրաստական աշխատանքներ: Բոլորի ուշադրութիւնը, բնական կերպով, կենտրոնացած էր դաշնակցական Փրակցիայի վրայ, որ ամէն օր գումարում էր երկարատև նիստեր, ուր քննութեան էին առնում բազմաթիւ ընդհանուր-սկզբունքային և ընթացիկ-գործնական հարցեր: Ամենից շատ զբաղեցնող խնդիրը երկրի ներսը և ճակատներում ստեղծւած լարւած դրութիւնն էր, որի մեղմացման համար մտածուած էին մի շարք միջոցներ:

Այդ խորհրդակցութիւնների ժամանակ լուծւեց և Փրակցիայի ու կառավարութեան փոխյարաբերութեան հարցը. վարչապետը նշանակւելու էր Փրակցիայից՝ կուսակցական բարձրագոյն մարմնի հաւանութեամբ. կառավարութիւնը պէտք է լինէր պատասխանատու Խորհրդարանի և Փրակցիայի առջև. Փրակցիան իր հրահանգները պիտի ստանար կուսակցութեան բարձրագոյն մարմնից: Նշանակւեցին թեկնածուներ Խորհրդարանի նախագահութեան հինգ անդամների — մէկ նախագահ, երկու փոխ-նախագահ, աւագ ու կրտսեր քարտուղարներ: Քննւեց և հաստատւեց կառավարութեան յայտարարութեան նախագիծը, որից յետոյ որոշւեցին վարչապետութեան և նախարարութեան թեկնածուները: Կառավարութեան վերակազմութիւնը յանձնարարւեց Ա. Սատիսեանին, որը իր հրաւիրելիք նախարարների ցանկը պիտի ներկայացնէր Փրակցիային ի հաստատութիւն: Կազմւեց խորհրդարանական Փրակցիայի նախագահութիւն՝ Ա. Ջամալեան, Վ. Սորէնի և Ս. Վրացեան:

Բացումը եղաւ հանդիսաւոր, Խորհրդարանի աւագ անդամ Ա. Սահակեանի նախագահութեամբ, նախարարական ամբողջ կազմի, օտար ներկայացուցիչների և բազմաթիւ հիւրերի ու հանդիսականների մասնակցութեամբ: Խորհրդարանի դահլիճը ենթարկւած էր հիմնական վերանորոգման և դարդարւած էր դրօշակներով ու գորգերով:

Ա. Սահակեանի բացման հակիրճ ճառը ընդմիջւում էր բուն ծափահարութիւններով: «Քաղաքացիներ, Միացեալ Հայաստանի ներկայացուցիչներ, սկսեց նա, ուղիղ մի տարի սրանից առաջ, օգոստ. 1-ին, մեր երկիրը շրջապատւած էր տաճկական զօրքերի երկաթէ օղակով, թշնամու սուրը կախւած էր մեր դլխին, մեր հայրենիքը դարձել էր բանտ: Ես, որպէս նախագահ դերագոյն Աղգային Խորհրդի, առաջին նիստին, անխախտ հաւատով և խորը համոզմունքով յայտարարեցի, որ մեր Հանրապետութեան նեղ հորիզոնը, որի սահմանները խեղդում էին նրան, պէտք է ընդարձակւի, մեր հերոս ու մարտիրոս ժողովուրդը պէտք է լինի տէքը իր փայլեայած ու գուրգուրած հայրենիքի (ծափեր): Այսօր երջանիկ եմ վկայելու, որ իմ գուշակութիւնը ոչ միայն արդէն կատարւած փաստ և իրականութիւն է դարձել, այլ և մեր ժողովրդի կամքը սրբազան, հայութեան երկու կէտերը դրկարաց միացել են և յայտարարել մի պետութիւն, միացեալ, անկախ և ազատ Հայաստան, որի պաշտպանութեան համար մենք երդւել ենք զոհել մեր կեանքը և կուել մինչև վերջին շունչ (ծափեր): Մենք հպարտանում ենք մեր նորածին պետութեամբ. նա թոյլ է, հեռու է կատարեալ լինելուց,